

ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „SAULUTĖ“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

SAULUŽĖS RATU



2018 m.
Šiauliai

PRITARTA
Šiaulių miesto savivaldybės
administracijos direktoriaus
2018 m. liepos 9 d.

PATVIRTINTA
Šiaulių lopšelio-darželio „Saulutė“
direktoriaus 2018 m. rugpjūčio 22 d.
įsakymu Nr. V-50

ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „SAULUTĖ“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„SAULUŽĖS RATU“

Programą „Saulužės ratu“ rengė ir atnaujino:

2012 m. I. Jankevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui (grupės pirmininkė), nariai:
G. Audinienė, V. Černauskienė, A. Dapkevičienė, R. Lakačauskienė.

2015 m. I. Jankevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui (grupės pirmininkė), nariai:
D. Budrienė I. Kvietkienė R. Lakačauskienė, R. Zaleckienė.

2016 m. I. Jankevičienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui (grupės pirmininkė), nariai:
D. Budrienė, A. Dapkevičienė, T. Domeikienė, R. Zaleckienė.

2017-2018 m.m. L. Kukanauzienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui, D. Budrienė, A.
Dapkevičienė, D. Jablonskienė, J. Orvydienė, R. Zaleckienė, L. Zapareckienė.

Siūlymus teikė lopšelio-darželio bendruomenė, lopšelio-darželio „Ežerėlis“ direktoriaus pavaduotoja
ugdymui R.Kryževičienė.

TURINYS

1. Bendrosios nuostatos.....	5
2. Ikimokyklinio ugdymo principai.....	7
3. Tikslas, uždaviniai.....	8
4. Ugdymo turinys, metodai ir priemonės.....	9
Socialinė kompetencija	11
Pažinimo kompetencija.....	12
Komunikavimo kompetencija.....	15
Meninė kompetencija.....	16
Sveikatos kompetencija.....	18
5. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.....	21
6. Dokumentai, kuriais vadovautasi rengiant programą.....	22

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Bendrieji duomenys apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas – Šiaulių lopšelis–darželis „Saulutė“.

Teisinė forma – Šiaulių miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšelis-darželis.

Įstaigos kodas – 190525479.

Grupių skaičius – 8.

Adresas – Vytauto g. 57, LT-77147, Šiauliai.

Elektroninis paštas – rastine@siauliusaulute.lt

Interneto svetainė - www.siauliusaulute.lt

Telefonas – 8 41 523651.

1.2. Įstaigos vizija, misija, šūkis

Misija: Švietimo įstaiga, teikianti kokybiškas ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo paslaugas, besiorientuojanti į bendruomenės poreikius, vaiko interesus bei šalies švietimo strategiją.

Vizija: Saugi, patraukli, šiuolaikiška, atvira naujovėms ir pokyčiams ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kurioje ugdomi išradingas, pasitikintis savimi, kūrybingas, bendraujantis, saugus ir sveikas vaikas.

Šūkis: Vaikams privalome duoti du dalykus – šaknis ir sparnus.

1.3. Vaikų poreikiai kitais

Lopšelyje – darželyje ugdomi vaikai nuo 1,5 iki 6 (7) m. amžiaus:

ankstyvojo ugdymo grupės: 1,5 – 3 metų amžiaus vaikai;

ikimokyklinio ugdymo grupės: 3 – 5 metų amžiaus vaikai;

priešmokyklinio ugdymo grupė: 6– 7 metų amžiaus vaikai.

Esminiai vaiko poreikiai:

- poreikis būti pripažintam – tuomet vaikai jaučiasi priimami ir gerbiami;
- poreikis kūrybingai ir produktyviai veiklai – kuriama lanksti ugdymosi aplinka;
- poreikis patenkinti smalsumą – vaikai įvairiais pojūčiais tyrinėja pasaulio objektus ir reiškinius;
- poreikis bendrauti – bendravimas sudaro vaiko gyvenimo esmę;
- siekis būti savarankišku – vaikas didžiuojasi savo pasiekimais;
- poreikis žaisti ir naudotis šiuolaikinėmis technologijomis, išmaniais žaislais;
- jaustis saugiai – būdamas su rūpestingais suaugusiais, mokosi saugoti pats save;
- poreikis judėti – judėdamas išreiškia save, lavina fizinės kūno galias, stiprina sveikatą;
- vaikas turi teisę būti apsaugotas nuo negatyvios fizinės, psichinės ir socialinės įtakos;
- tenkinami vaiko individualūs specialieji ugdymosi poreikiai.

Ugdymo programos pagrindiniai principai, uždaviniai, ugdymo kryptis bei ugdymo turinys orientuoti į vaiko poreikių tenkinimą.

Darželyje kuriama jauki, saugi, estetiška, žaisminga aplinka pritaikyta vaikų poreikiams. Organizuojamos veiklos atliepia vaikų ugdymosi poreikius, interesus bei galimybes, yra tikslingos ir veiksmingos. Ugdymo metodai, būdai, formos parenkami atsižvelgiant į ugdymo tikslus ir uždavinius, vaikų amžių, gebėjimus ir poreikius.

1.4. Tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Programa atnaujinta, vykdam Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymą Nr. ISAK – 627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“

(Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. birželio 7 d. įsakymo Nr. V-1009 redakcija), Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo, 2014 metų rekomenduojamas nuostatas.

Atliktų apklausų duomenimis, ugdymo programoje siekiama tenkinti tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikius:

- ugdant vaiką atsižvelgti į jo individualius poreikius, gebėjimus ir raidos tempą;
- kurti emociškai saugią, sveiką, vaiko saviraišką, kūrybiškumą skatinančią aplinką;
- geriau pažinti vaiką ir jo artimiausią aplinką;
- sudaryti vaikams galimybes dainuoti, šokti, įgyti anglų kalbos, krepšinio žaidimo, plaukimo pradmenis.

1.5. Pedagogų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba:

Priešmokyklinio ugdymo pedagogai	2
Logopedai	2
Ikimokyklinio ugdymo pedagogai	11
Meninio ugdymo pedagogas	1

Pedagogų išsilavinimas:

Aukštasis pedagoginis	11
Aukštesnysis pedagoginis	5

Kvalifikacinės kategorijos:

Logopedo metodininko	2
Vyresniojo auklėtojo	11
Vyresniojo meninio ugdymo pedagogo	1
Auklėtojo	2

1.6. Įstaigos pedagogų veiklos nuostatos

- sudaryti sąlygas vaiko gyvenimui ir ugdymui(si);
- kurti saugią, vaiko ugdymą(si) skatinančią aplinką bei turiningą ugdymo(si) procesą;
- derinti vaiko perspektyvą (išgirsti vaiko nuomonę, jo poreikius) ir savo, kaip vaiko ugdymo profesionalo perspektyvą (apmąstyti, kokia aplinka ir ugdymosi būdai gali pažadinti vaiko domėjimąsi, tyrinėjimus, kūrybą);
- personalizuoti ugdymą, pritaikant pagal jo patirtį ir galimybes, paliekant išskirtinę teisę pasirinkti;
- būti vaikui įdomios ir netikėtos patirties šaltiniu;
- tarpininkauti, būti žaidimo ir veiklos partneriu;
- atstovauti vaiko teises ir jas ginti;
- stebėti, tyrinėti, analizuoti, vertinti;
- bendrauti ir bendradarbiauti su ugdytinių šeimomis;
- apmąstyti ir prognozuoti vaiko raidą;
- nuolatos tobulinti ugdymo procesą;
- būti atviram pokyčiams ir skleisti pedagoginę patirtį savo įstaigoje ir už jos ribų.

1.7. Regiono ir įstaigos savitumas

Lopšelis-darželis „Saulutė“ įsikūręs centrinėje miesto dalyje. Pirmą kartą duris atvėrė 1964 metais. Tuomet jis buvo žinomas kaip ketvirtasis lopšelis-darželis. Šiuo metu veikia 3 lopšelio, 4 darželio grupės ir 1 priešmokyklinio ugdymo grupė. Lopšelyje-darželyje yra 150 vietų.

Nemažoje darželio teritorijoje įrengtos erdvės, sudarančios puikias galimybes vaikų judėjimo, žaidimų poreikiams tenkinti.

Darželio teritorijoje auga kelių rūšių medžiai, įvairūs augalai, leidžiantys stebėti bei pažinti gamtos reiškinius. Netoli darželio esantis Talkšos ežeras, jo pažintiniai takai, teikia galimybę stebėti gamtą įvairiais metų laikais.

Netoliese Ch. Frenkelio rūmai, Aušros muziejus, Dviračių ir kt. muziejai, todėl yra galimybės iš arti stebėti istorijos paveldą, dalyvauti edukacinėse programose. Bendradarbiavimas su šiomis įstaigomis padeda stiprinti vaikų tautinės kultūros pamatus.

Darželis įgyvendina tarptautinę programą „Žipio draugai“, vykdo programas „Pienas vaikams“, „Vaisių vartojimo skatinimas“. Lopšelio-darželio pedagogai dalyvauja respublikos „Saulutės“ vardo darželių sambūriuose. Prie pat darželio įsikūrusi A.Sireikos krepšinio mokykla, plaukimo mokykla „Delfinas“. Glaudus bendradarbiavimas su šiomis neformaliojo švietimo įstaigomis stiprina įstaigos pasirinktą sveikos gyvensenos kryptį.

1.8. Ugdymo programos pedagoginis filosofinis pagrindimas

Programa remiasi humanistiniu požiūriu į vaiką ir vaikystę. Išryškėja nuostata, kad vaiko aktyvumas pedagoginėje sąveikoje yra svarbiausias. Humanistinės krypties pradininkai K. Rodžersas ir A.H. Maslou pabrėžia į vaiką orientuotą asmeninį patirtinį ugdymą(si), vaiko asmenybės augimą, tenkinant esminius jo poreikius: fiziologinius, dvasinius, savipildos, saviraiškos ir savirealizacijos. Skatinamas ugdytinio ir ugdytojo bendradarbiavimas, sudaromos sąlygos vaikui atsiskleisti.

Humanistinė pedagogika pabrėžia intelektualinio ir emocinio komponentų vienovę. Tokios filosofinės krypties ugdymo įstaigoje turėtų vyrauti tolerancija, siekis padėti vienas kitam, glaudūs bendradarbiavimo ryšiai su tėvais, socialine aplinka. Dar vienas svarbus humanistinės ugdymo krypties institucijos bruožas-atviras langas į pasaulį, tautos dvasinę kultūrą, gamtą, socialinę tikrovę ir kitus žmones. Ugdymo įstaiga yra atvira visais atžvilgiais skirtingoms ideologijoms, įvairių įsitikinimų šeimoms, atvira sudarinėjant ugdymo turinį, pasirenkant metodus.

Siekama įgyvendinti progresyvistinės filosofijos idėjas – gebėjimą spręsti problemas, veikti pačiam, kaupiti ir kritiškai vertinti informaciją, išmokti mokytis, kritiškai mąstyti.

1.9. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Kiekvienas vaikas – unikali asmenybė, kuri geriausiai vystosi tada, kai pati renkasi informacijos kaupimo būdą, patirtinį ugdymą(si). Todėl kiekvienam vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Jis turi galimybę rinktis veiklą pagal savo poreikius, interesus bei nuotaiką.

Vaikas pasaulį pažįsta kaip naują ir jį atranda tyrinėdamas, eksperimentuodamas, stebėdamas ir aktyviai veikdamas. Vaikams nėra primetamos suaugusiųjų bendruomenei būdingos veiklos ir elgesio taisyklės, taigi palaikomi unikalūs „vaikiški“ ugdymo(si) būdai. Visokeriopai skatinama ankstyvoji vaikų draugystė, gebėjimas dirbti grupelėmis, kooperuotis, bendradarbiauti, veikti bendrai ir individualiai. Vaikas aktyvus ir nenurimstantis, kupinas naujos energijos ir nuolat siekiantis pasinerti į pažinimo paslaptis. Jis mokosi būti suaugęs, savarankiškas, mokosi elgtis su artimaisiais, gyvąja gamta. Susitarimas tarp vaikų ir suaugusiųjų bei kartu kuriamos taisyklės padeda formuoti atsakomybės jausmą. Skatinamas aktyvus vaiko dalyvavimas visose veiklose, palaikoma jo iniciatyva, išklausa vaiko nuomonė.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

2.1. Pedagoginiai principai

Principas - (lot. *principium*- pradžia, pagrindas) tai ypač svarbus, esminis teiginys, kuriuo remiantis kas nors padaryta arba turi būti daroma, mąstoma.

Humaniškumo principas - pastebimas ir gerbiamas kiekvienas vaikas; tikima geraisiais jo pradais; palaikomi vaikų sumanymai, džiaugiamasi jų laimėjimais, skatinama individuali pažanga, pedagogo ir ugdytinių santykiai grindžiami tarpusavio pasitikėjimu, atsakomybe, pagarba kito nuomonei, interesams ir t.t. Sudaromos sąlygos harmoningam visų vaiko kompetencijų plėtojimuisi saugioje aplinkoje

Demokratiškumo – ugdymo turinio ir proceso grindimas įsisamonintomis vertybėmis, demokratinių santykių kūrimas ir jų laikymasis, doros kaip būtino demokratijos pagrindo priėmimas. Pasirinkimo teisė derinama su atsakomybe už savo poelgius. Išlaikoma pusiausvyra tarp pedagogo organizuotos ir vaikų inicijuotos veiklos.

Socialinio kultūrinio kryptingumo – padedama augančiam vaikui natūraliai perimti savo šeimos, tautos, šalies kultūros vertybes, papročius, tradicijas ir jas puoselėti. Ugdymas orientuotas į vaiko gyvenimui ir ugdymuisi reikalingų socialinių, kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą. Bendradarbiajama su socialiniais partneriais.

Integracijos ir kontekstualumo – siekiama ugdymo visybiškumo, ugdymo tikslų, uždavinių, turinio, metodų dermės; kompetencijos ugdomos integraliai, taikomi įvairūs integracijos būdai, ieškoma ugdymo turinio sąsajų su socialiniu, kultūriniu gyvenimo kontekstu, atsižvelgiama į aplinkos (regiono, miesto, darželio artimosios aplinkos) ypatumus.

Grižtamumo – dėstant ugdymo turinį nuolat grįžtama prie tų pačių temų, jas išplečiant, suteikiant žinių atsižvelgiant į ugdytinių amžių.

Individualumo – pripažįstamas ir puoselėjamas kiekvieno vaiko unikalumas. Ugdymas grindžiamas individualių vaiko fizinių, psichinių ir socialinių savybių pažinimu; atsižvelgiama į individualius ugdymosi poreikius ir galimybes, sudaromos sąlygos ypatingų vaikų gebėjimų ugdymui(si).

Interpretavimo - pirmenybė teikiama kūrybinei, o ne atgaminamajai, reprodukuojančiai veiklai; vaikai įtraukiami į aktyvią, skatinančią interpretuoti veiklą; mokoma į pasaulį žvelgti „savo akimis“, palaikoma savianalizė ir savęs vertinimas.

Sveikos gyvensenos – ugdomi sveikos gyvensenos įgūdžiai. Vykdomos sveikatai tausojančios ir stiprinančios priemonės, puoselėjama vaiko fizinė, psichinė ir emocinė sveikata.

Partnerystės – ugdymas grindžiamas visų ugdymo(si) proceso dalyvių – vaiko, tėvų, pedagogų ir specialistų sąveika. Kuriami partneryste paremti santykiai.

2.2. Bendradarbiavimas su tėvais

Tėvai yra atsakingi už tai, kad vaikui būtų sudaryta galimybė visapusiškai asmenybei ugdytis, o pedagogai padeda tėvams ir vaikui, tiek suteikdami informaciją apie vaiką, tiek paskatindami vaikus, o kartais ir įgalindami tėvus elgtis su vaiku tinkamai.

Pagrindiniai ugdytojo sąveikos su vaiko tėvais formos:

Pokalbis, kai pedagogas oficialiai aptaria su tėvais duomenis, sukauptus apie jų vaiką.

Klausinėjimas, kai ugdytojas, siekdamas sužinoti daugiau informacijos, užduoda ugdytinio tėvams klausimų, siekdamas sužinoti padėtį ir tėvų vertinimą, kad galėtų juos geriau suprasti.

Parama, kai ugdytojas teikia vaiko tėvams paramą.

Informavimas, kai pedagogas teikia informaciją apie jų vaiką.

Bendravimas, kai pedagogas neoficialiai kalbasi su tėvais, siekdamas sukurti geranoriškus tėvų, vaikų ir pedagogų santykius.

3. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas. Atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsningumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, kūrybiškumo, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, artimiausios aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

UŽDAVINIAI:

1. Plėtoti individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, tenkinant prigimtinius poreikius, pažįstant ir išreiškiant savo unikalumą.

2. Aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, ugdymo įstaigos ir vietos bendruomenės gyvenime.

3. Pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais bei vaikais, spręsti kasdienes problemas, suprasti savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.

4. Mokyti pažinti ir veikti, žaisti, tyrinėti, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų, pasirinkti veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.

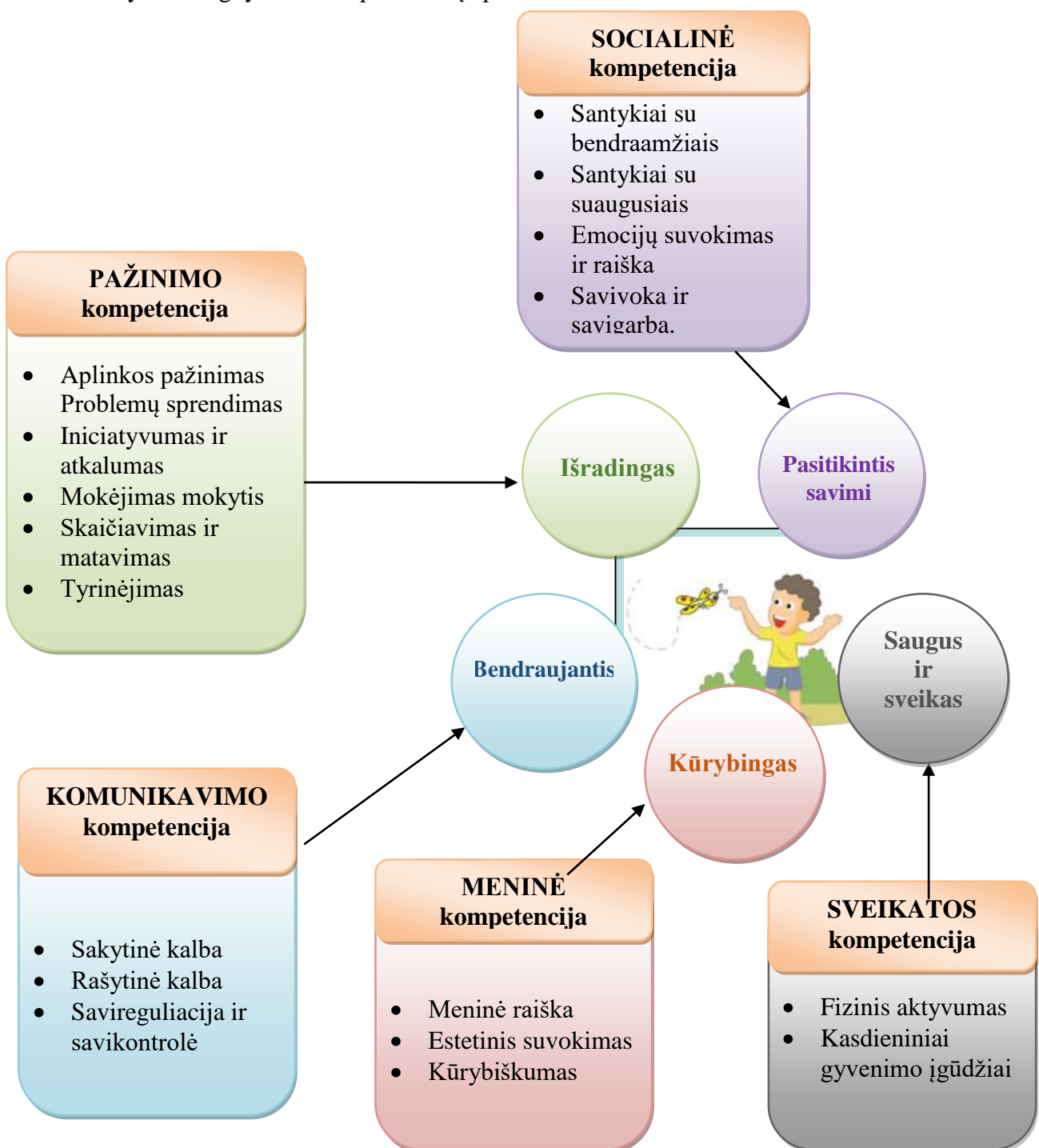
4. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Atsižvelgus į tėvų išreikštus lūkesčius, pedagogų nuomonę, susitarta dėl vaikų ugdymo(si) rezultato: **IŠRADINGAS, BENDRAUJANTIS, PASITIKINTIS SAVIMI, KŪRYBINGAS, SAUGUS IR SVEIKAS VAIKAS**

Ikimokyklinio ugdymo programos ugdymo(si) turinys išdėstytas pagal ugdomas vaikų kompetencijas ir apibrėžiamas, kaip turinio, metodų ir priemonių visuma.

Ugdymo(si) turinys orientuotas į vaikų poreikius, interesus, polinkius. Dėmesio centre yra vaikas ir pabrėžiamas jo savitumas, raidos dėsningumai, kurie reikalauja individualaus požiūrio vaiką ir jį supančią aplinką.

Visos ugdymosi sritys integraliai jungiasi viena su kita. Ugdydamas(is) vienos srities gebėjimus, vaikas natūraliai ugdomi ir kitas svarbias sritis. Vaikų nuo 1,5 iki 6 m. amžiaus ugdymo turinys skleidžiamas aprašant esminius vaiko pasiekimus sąlyginai keturiuose numatytose ugdymo srityse. Šios sritys apima ir aštuoniolika pagrindinių ugdymo(si) sričių, rekomenduojamų Ikimokyklinio ugdymo vaiko pasiekimų apraše.



4.1.UGDYMO(SI) TURINYS

Programa sudaryta taip, kad ugdytiniai susidarytų sąryšingą pasaulio vaizdą, vaikui nuosekliai įgyjant visų 18 pasiekimų sričių gebėjimus.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA	
PASITIKINTIS SAVIMI VAIKAS	
Vertybinių nuostatų ir esminiai gebėjimai	Siūlomos vaiko veiksenos
<p>Sritis. <u>Santykiai su bendraamžiais</u></p> <p>Vertybinių nuostatų. <i>Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - supranta, kas yra gerai, kas blogai, suaugusiojo padedamas supranta savo veiksmų pasekmes.</p> <p>Sritis. <u>Santykiai su suaugusiais.</u></p> <p>Vertybinių nuostatų. <i>Nusiteikęs bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - pasitiki pedagogais, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, - drąsiai reiškia savo nuomonę.</p> <p>Sritis. <u>Emocijų suvokimas ir raiška.</u></p> <p>Vertybinių nuostatų. <i>Domisi savo ir kitų emocijomis.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas bei jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais būdais.</p> <p>Sritis. <u>Savivoka ir savigarba.</u></p> <p>Vertybinių nuostatų. <i>Save vertina teigiamai.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - supranta savo asmens tapatumą, pasako, kad yra berniukas/mergaitė, - priskiria save savo šeimai, pasitiki savimi ir savo gebėjimais,</p>	<p>*Kalboje vartoti „aš“, „mano“, „man“, „Aš noriu lėlės“.</p> <p>*Žaisti žaidimą „Pasakyk kuo tu vardu?“, pan.***</p> <p>*Dalintis savo žaislais, asmeniniais daiktais.</p> <p>*Susitarti su draugais dėl židimo taisyklių.</p> <p>*Prajuokinti, pralinksinti draugus netikėta, nerangia poza, gyva mimika, neįprastu garsu.</p> <p>*Samprotauti, kuo skiriasi berniukas ir mergaitė (drabužėliai, plaukai, papuošalai).</p> <p>*Atsisveikinti ir pasisveikinti su šeimos nariais, pasakyti „ačiū“, „prašau“.</p> <p>*Žiūrėti savo šeimos nuotraukas, išvardinti šeimos narius.</p> <p>*Sugalvoti gražių, meilių žodžių savo šeimos nariams: tėtukas, tėvuliukas, tėtūšis, mamytė, mamuliukas ir t. t.</p> <p>*Žaisti žaidimą-ratelį „Graži mūsų šeimynėlė“, siužetinį žaidimą „Šeima“, pan.</p> <p>*Žaidžiant su kitais rodyti palankumą, pasitenkinimą.</p> <p>*Aprodyti vaikams grupės aplinką, supažindinti su ja.</p> <p>*Tyrinėti, apmąstyti, komentuoti savo santykius su grupės vaikais.</p> <p>*Bandyti pavaizduoti tinkamus ir netinkamus draugų poelgius, kontroliuojant savo elgesį, neperžengiant žaidimo ribų.</p> <p>*Tyrinėti save veidrodyje, tapatinti save su draugais.</p> <p>*Žiūrėti į veidrodį parodyti nosį, lūpas, akis, antakius, kaktą.</p> <p>*Pastebėti skirtumus aprangoje, šukuosenoje.</p> <p>*Klaustyti J. Degutytės eilėraščių: „Dvi rankelės“, „Dvi kojelės“, „Ausytės ir burnelė“, pan.</p> <p>*Pažaisti judrųjį žaidimą „Sugauk draugą“, pan.</p> <p>*Diskutuoti apie būtinumą valdyti savo jausmus, poreikius.</p> <p>*Kartu su auklėtoju kurti grupės taisykles.</p> <p>*Klaustyti auklėtojo pasakojimo.</p> <p>*Mokyti įvardinti savo nuotaiką (liūdnas, linksmas, piktas ir kt.)</p> <p>*Žiūrėti nuotaikų paveikslėlius, įvardyti juos.</p> <p>*Pasakyti grupės draugų vardus.</p> <p>*Mokyti apsiauti batukus.</p> <p>*Žaisti žaidimą „Kuo apsirengsiu eidamas į lauką?“, pan.</p> <p>*Skatinti vaiko savarankiškumą žaidžiant įvairius žaidimus.</p> <p>*Žaisti žaidimą „Bėgs pelytė vandenėlio“, pan.</p> <p>*Žaisti žaidimus lego kaladėlėmis.</p> <p>*Pažaisti su spalvotais balionais.</p> <p>*Atpažinti ir nuotraukose parodyti save, šeimos narius, grupės draugus, tam tikros profesijos žmones.</p> <p>*Dovanoti atvirukus, pasakant padėkos, linkėjimų žodžius.</p> <p>*Priminti kitiems tinkamo elgesio taisykles, skatinti jų laikytis.</p> <p>*Vaizduoti, imituoti tinkamus, netinkamus poelgius, perimti „draugo“, „gydytojo“, „svečio“ vaidmenis.</p> <p>*Susitikti su kitų grupių vaikais, kartu žaisti ir pramogauti.</p> <p>*Žaisti žaidimą „Linksmasis garvežys“, pan.</p>

<p>- palankiai kalba apie save, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<p>*Džiaugtis mechaniniais žaislais, juos tyrinėti, išbandyti kartu su kitu vaiku. *Žaisti judrų žaidimą „Upeliukas“, pan. *Žaisti įvairius stalo žaidimus: dėlionės iš dviejų, trijų dalių ir kt., *Pažaisti su draugais žaidimus „Vilkas ir vaikai“, „Siūlai siūlai susivykkit“, „Pagauk mane“, „Saulė ir debesėlis“, pan. *Vartyti knygeles, kuriose veikėjai yra skirtingų emocijų, įvardyti jas. *Vartyti „nuotaikų“ knygeles. *Pastebėti ir įvardinti savo ir kitų emocijas, jausmus bei jų priežastis. *Atlikti mimikos pratimus (prieš draugą ir prieš veidrodį): šypsotis sau, draugui; nustebti (pakelti antakius); vaizduoti pyktį (suraukti kaktą); baimę (išplėsti akis); įniršį (išsišiepti rodant dantis); pasibjaurėjimą (patempti apatinę lūpą); „beždžionėlę“ (šypsotis ištempus ausis). *Gaminti veidukus su nuotaikų simboliais, emocijų korteles. *Tyrinėti savo ir kitų žmonių panašumus ir skirtumus, stebėti save (koks buvo anksčiau ir dabar), lyginti save su draugu. *Žiūrinėjant lėles, aptarti pagrindines kūno dalis. *Žaisti su veidrodėliais, stebint save, savo nuotaiką. *Kalbėtis apie jausmus, žiūrinėjant paveikslėlius, nuotraukas, piešinius, knygų iliustracijas. *Išdarinėti grimasas žvelgiant į veidrodį. *Žaisti žaidimus, kuriuose reikia pasakyti, ką mėgsti, kaip jautiesi, su koku žaislu nori žaisti.</p>
	<p>***pan. – panašaus turinio, tematikos kūrinys.</p>

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

IŠRADINGAS VAIKAS

Vertybinių nuostatų ir esminiai gebėjimai	Siūlomoms vaiko veiksenoms
<p>Sritis. <u>Aplinkos pažinimas.</u> Vertybinių nuostatų. <i>Nori pažinti save ir aplinkinį pasaulį.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - įvardija socialinius ir gamtos reiškinius, - apibūdina save, šeimą, kaimynus, - domisi technika ir mokosi ja naudotis.</p> <p>Sritis. <u>Problemu sprendimas.</u> Vertybinių nuostatų. <i>Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniams iššūkiams ir sunkumams įveikti.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, supranta, kodėl jie kilo, - ieško tinkamų sprendimų, tyrinėdamas, aiškindamasis, - pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>	<p>*Bandyti atkalniai užsegti didelę sągą. *Parodyti pirštukais, kiek turi metų. *Žaisti žaidimus, mėgdžiodami įvairius gyvūnus, žmones. *Liesti, įvardinti įvairius paviršius: minkštas, švelnus, lygus, šiurkštus ir kt. *Tyrinėti smėlį, aiškinti, koks jis (sausas, birus), užpilus vandens (šlapias). *Tyrinėti sniegą, atliekant įvairius bandymus su sniegu. *Žaisti su įvairiomis kruopomis, gamtine medžiaga (kaštonais, gilėmis, kankorėžiais ir pan.), liesti, dėlioti, eksperimentuoti, pajaučiant skirtumus. *Sverti kaštonus, kankorėžius, išsiaiškinti, kurie lengvesni. *Žaisti, tyrinėti gamtinę medžiagą, kad suprastų ir palygintų sąvokas: didelis - mažas, ilgas - trumpas, sunkus - lengvas, storas - plonas, toks pat, ne toks, kitoks, vienodas - skirtingas. *Rinkti vaisių ir daržovių muliažus, dėti į krepšį, suskaičiuojant juos, išsiaiškinant, ko daugiau, ko mažiau. *Skirti paveikslėliuose, kur naktis, kur diena. *Išbandyti naujus žaislus, jais žaisti, kuriant siužetą. *Kalbėtis apie vaikų augintinius, teisingą žmogaus elgesį su gyvūnais. *Žiūrėti gyvūnų nuotraukas, jas aptarinėti. *Aplikuoti šuniuką iš siūlų. *Aptarti, kas ir kodėl gyvena zoologijos sode. *Ieškoti informacijos enciklopedijose apie gyvūnus. *Apibūdinti pagal paveikslėlius ar iš atminties gyvūnus (margas, dryžuotas, gauruotas, rauplėtas).</p>

Sritis. **Skaičiavimas ir matavimas.**

Vertybinių nuostata.

Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Esminiai gebėjimai:

- skaičiuoja daiktus, palygina daiktų grupes pagal kiekį, sudaro sekas,
- grupuoja daiktus pagal spalvą, formą, dydį,
- jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje,
- pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

Sritis. **Iniciatyvumas ir atkaklumas.**

Vertybinių nuostata.

Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gabumais.

Esminiai gebėjimai:

- savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą,
- pratęsia veiklą po tam tikro laiko tarpo,
- kreipiasi į suaugusį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

Sritis. **Tyrinėjimas.**

Vertybinių nuostata. *Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja.*

Esminiai gebėjimai:

- aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką,
- įvaldo tyrinėjimo būdus, mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto.

Sritis. **Mokėjimas mokytis.**

Vertybinių nuostata. *Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.*

Esminiai gebėjimai:

- mokosi žaisdamas,
- įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus,
- pradeda suprasti mokymosi procesą.

*Prisiminti įdomių žvėrelių nuotykių iš animacinių filmų.

*Žaisti „Zoologijos loto“ (atrinkti gyvūnus pagal panašius požymius), pan.***

*Piešti ir aplikuoti „Laputė narve“, pan.

*Aptarti gyvūnų išvaizdą, gyvenimo būdą.

*Klausyti ištraukų, tekstų iš enciklopedijos, laikraščių, e. šaltinių.

*Dalintis išpūdžiais, ką matė zoologijos sode, gyvūnų parodose.

*Žaisti žaidimą „Atspėk“ – pagal žodinį apibūdinimą atspėja, koks tai gyvūnas.

*Išmokti palyginimų: kraiposi, kaip beždžionė, vikri kaip beždžionė, gudri kaip lapė, kvailas kaip asilas, pikta kaip gyvatė, t.t.

*Piešti „Zoologijos sodo gyventoją“, pan.

*Daryti katinėlį iš spalvoto popieriaus rutuliukų.

*Žaisti siužetinį žaidimą „Gyvūnų namai“ (gyvūnus globoti, prižiūrėti, maitinti), pan.

*Žaisti „Katinas ant pečiaus“, pan.

*Pakalbėti, kokie gyvūnai gyvena zoologijos sode, kaip jiems parinkti nameliai ir narvai? Kas rūpinasi gyvūnais?

*Aptarti gyvūnų išvaizdą ir judesius.

*Prisiminti ryškiausiuis ir išpūdingiausius gyvūnų požymius: ilgą žirafos kaklą, dryžuotą tigrą kailį, dramblio straublį.

*Mėgdžioti gyvūnų judesius ir balsus.

*Žaisti žaidimą „Kaip pavadinsime gyvūnų vaikus?“, pan.

*Imtis naujos, nepažįstamos veiklos, rodyti iniciatyvą.

*Problemai išspręsti naudoti jau žinomus ir taikytus veikimo būdus, bei sugalvoti naujus.

*Problemas spręsti visiems priimtinais būdais: kalbėtis, prašyti, tartis, derėtis.

*Ieškoti grupės aplinkoje įvairių spalvų daiktų.

*Apžiūrėti atsineštas daržoves, įvertinti svorį, dydį, pačiupinėti delniukais.

*Grupuoti daiktus, atsižvelgiant į jų spalvą, formą, dydį.

*Lyginti daiktus vartojant sąvokas: siauresnis – platesnis, lengvesnis – sunkesnis.

*Dėlioti daiktus nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai.

*Sverti įvairias daržoves, vaisius, nustatyti, kas sunkesnis, lengvesnis.

*Įvairių pojūčių pagalba, susipažinti su vaisiaus ir daržovės savybėmis (spalva, dydis, skonis, kvapas).

*Žaisti žaidimą „Kokios spalvos vaisiai ir daržovės?“, pan.

*Atrasti, kad kai kurios daržovės dažo vandenį – mesti į stiklinį indą su vandeniu supjaustytas, tarkuotas daržoves (buroką, morką).

*Žaisti žaidimą: „Atspėk, kokia daržovė?“, „Atspėk, koks vaisius?“, pan.

*Diskutuoti apie vandenį, vandens savybes ir būsenas.

*Paliesti, pasipliūškinti ir paplukdyti laivelius, žaisliukus vandenyje.

*Stebėti, tyrinėti įvairias vandens būsenas.

*Statyti tiltą iš kaladėlių, suskaičiuoti kaladėles.

*Vartyti knygeles, įvardinant daržovių ir vaisių pavadinimus.

*Vartyti knygeles, žiūrėti paveikslėlius, įsiminti drabužėlių pavadinimus.

*Tęsti pradėtą žaidimą, nors ir iškiltų nedidelės klūtys.

*Surasti pievoje vabalėlį, jį atpažinti ir pavadinti: musė, drugelis ir bitė.

*Gaminti žibintą (kolektyvinis darbas).

*Incenzuoti žaidimą „Iškyla prie laužo“, pan.

*Parodyti ant gaublio, kurią žemės dalį užima vanduo, išsiaiškinti ko daugiau, vandens ar sausumos.

- *Diskutuoti tema „Žemė ir jos dovanos“, ieškoti informacijos enciklopedijose, internete.
 - *Surengti parodą „Kas glūdi Lietuvos žemelėje?“ (smėlis, žvyras, molis, kreida, gipsas, gintaras).
 - *Pasvarstyti, kaip galima padėti Žemei.
 - *Eksperimentuoti su spalvomis, jas maišyti, išgauti įvairius atspalvius.
 - *Lyginti daiktų grupes, mokytis sąvokų „vienas“, „daug“ vartojimo.
 - *Dėlioti skaičių seką iš grupėje esančių žaislų, pasakyti kelinta lėlytė, kelinta mašina ir t.t.
 - *Dėlioti dėlionės iš dviejų, trijų, keturių ir daugiau detalių, suskaičiuoti jas.
 - *Statyti bokštą iš skirtingo dydžio kaladėlių, nepavykus, statyti iš naujo.
 - *Žiūrėti du panašius paveikslėlius, pastebėti ir pasakyti jų skirtumus.
 - *Sverti didelius ir mažus obuolius bei kitokius daiktus, lyginti, kas sunkesnis, kodėl?
 - *Kurti statinius iš įvairaus dydžio dėžių, kartono, žaisti kompiuterinius žaidimus, naudojantis klaviatūra.
 - *Eksperimentuoti su įvairios talpos indais, vamzdeliais.
 - *Gaminti šviestuvą iš aliuminio folijos.
 - *Tyrinėti, kas atsitiks, jeigu iš didesnio indo pils vandenį į mažesnę ir atvirkščiai.
 - *Maišyti kelias medžiagas, pvz. actą ir sodą, stebėti, kas atsitinka.
 - *Atlikti nesudėtingus bandymus: stebėti, kaip tirpsta sniegas, ledas, dega žvakė, magnetas traukia metalinius daiktus.
 - *Diskutuoti, kur galima rasti informaciją, jeigu ko nors nežinai.
 - *Dėlioti daiktus nuo mažiausio iki didžiausio ir atvirkščiai.
 - *Pasakojant vartoti sąvokas „šiandien, vakar, rytoj“.
 - *Skaičiuoti daiktus nuo 0 iki 10 ir daugiau, susiejant su atitinkamu skaičiaus simboliu.
 - *Matuoti grupę pėdomis, stalą sprindžiais, daiktą piršto storiu, lazdele, juostele ir pan.
 - *Žaisti žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu (pasakant, ką gali nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną, savaitę).
 - *Vartoti priešingos reikšmės žodžius: „šilta“, „šalta“, „sunkus“, „lengvas“.
 - *Ieškoti grupėje apskritos (skritulio), keturkampės (keturkampio), trikampės (trikampio), pailgus (stačiakampio) formos daiktų, žaislų, lyginti, aiškintis, kuo jie skiriasi, kuo panašūs.
 - *Sudaryti orų kalendorių.
 - *Rinkti medžiagą (iškarpas) apie gamtos reiškinius, lyginti juos.
 - *Atlikti bandymus su sėklomis 4 vazonėliuose: tamsoje ir šviesoje, laistant ir nelaistant (stebėti, kada pasirodys daigeliai).
 - *Diskutuoti apie akivaizdžius aplinkos pasikeitimus, gyvūnų, augalų grupių panašumus, skirtumus.
- ***pan. – panašaus turinio, tematikos kūrinys.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

BENDRAUJANTIS VAIKAS

Vertybinių nuostatų ir esminiai gebėjimai	Siūlomos vaiko veiksenos
<p>Sritis. <u>Sakytinė kalba.</u> Vertybinių nuostatų. <i>Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, - kalba su suaugusiais ir vaikais natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, - intuityviai junta kalbos grožį.</p> <p>Sritis. <u>Rašytinė kalba.</u> Vertybinių nuostatų. <i>Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, - pradeda skaitinėti.</p> <p>Sritis. <u>Savireguliacija ir savikontrolė.</u> Vertybinių nuostatų. <i>Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</i></p> <p>Esminiai gebėjimai: - laikosi susitarimų,</p>	<p>*Pasakoti apie save, savo aprangą, šeimą. *Klausytis skaitomų ir pasakojamų kūrinių, bandyti įsiminti, pakartoti naujus žodžius. *Kalbėti kelių žodžių sakiniais, klausinėti apie tai, ką mato ir girdi, kas nutiko; atsakyti į elementarius klausimus. *Žaisti žaidimus liežuviui ir lūpoms: užpūsti žvakę, pučiant plukdyti popierinį laivelį, per šiaudelį pūsti vandens burbulus, žaisti elementarius pirštukų žaidimus. *Vartoti knygeles: „Katinas ir pelė“, „Godus šuo“, pan.***, įvardinti veikėjus. *Apžiūrėti knygeles su atsiderančiais langeliais, lauko ir vidaus durelėmis. *Pasiklausyti eilėraščių L. Šalčiūtės „Raudonas kamuolys“, K. Kubilinsko „Mano spalvos“, pan. *Klausytis sekamų sakmių, padavimų: „Nukalta saulė“ „Kodėl saulė šviečia dieną, o mėnuo naktį“, pan. *Mokyti M. Vainilaičio eilėraščių „Parvažiavo saulė“ ar pan. *Žiūrėti knygų iliustracijas (atversti lapą, kuriame yra nupiešta saulė ir surengti saulučių parodą). *Susipažinti su mįslėmis: „Mažas obuolėlis visus apšviečia (Saulė), „Auksinis obuolėlis per langą šviečia“ (Saulė), pan. *Klausytis sekamų tautosakinių pasakojimų apie saulę (ką saulutė dirba, kaip ji vaizduojama): „Saulė šoka ir puošiasi“ ir patarlių bei priežodžių: „Graži kaip saulės duktė“, „Saulė ir kelmo nelenkia“, pan. *Skaityti E. Mieželaičio eiles „Eina saulė per pasaulį“, L. Gitauskos „Saulė“, pan. *Kalbėtis apie giminę, panaudoti naujus žodžius: pusseserė, pusbrolis, teta, dėdė. *Sukurti giminės medį, giminės herbą. *Pasikalbėti apie šeimos relikvijas, kas tai? *Susipažinti su naujais žodžiais: anūkas, dukraitė, vaikaitis ir kt.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - elgiasi mandagiai, taikiai, - bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, - įsivardinęs geba nusiraminti. 	<ul style="list-style-type: none"> *Surežisuoti kūrinėlį apie draugišką šeimą. *Sėti pasakas: „Senutė ir katinukas“ ir „Katinėlis ir gaidelis“, pan. *Kartoti naujus žodžius, rodant drabužėlius ant draugų. *Mokytis visiems kartu sakyti K. Jakubėno „Eglutė“, S. Gedos „Žiema“, pan. *Imituoti skraidančius vabzdžius. *Vartyti knygeles, aptarti iliustracijas. *Kopijuoti savo vardą, kitus neilgus žodžius. *Žaisti didaktinį žaidimą „Sujunk garsus“, pan. *Pratintis teisingai vartoti sąvokas: dabar, iki šiol, vėliau, po to. *Sėti pasaką „Katės namai“, pan. *Susipažinti su ugnies sinonimais. *Rinkti tautosakos kūrinius apie ugnį, vandenį. *Skaityti eilėraštkus: M. Grigonio „Žemuogėlės“, R. Skučaitės „Obuoliai“ ir „Kriaušė“, S. Baleišienės „Žemuogėlės“, A. Matučio „Avietė“, „Spanguolė“, „Bruknės karoliai“, pan. *Aiškintis, kokiais būdais galima sumažinti pyktį, įniršį, išbandyti tai praktiškai. *Žymėti simbolinėmis kortelėmis teigiamus savo ir draugų veiksmus, poelgius. *Nusiraminti, atsipalaiduoti klausantis ramios muzikos, sekamų ar skaitomų terapinių pasakų. *Žaisti emocinius (klykavimo, mylavimo) žaidimus. *Susirasti žaislų, žaisti greta kitų ir su kitais. *Kalbėtis, kaip valdyti savo emocijas ir spontaniškus impulsus. *Apžiūrinėti ir pavadinti grupėje lig šiol nematytus daiktus, išsiaiškinti jų paskirtį, įsiminti jų pavadinimus. *Tarti daikto, žaislo pavadinimą skiemenimis plojant. *Pavadinant daiktus naudoti mažybines formas (šaukštas-šaukštelis). *Vaidinant pasaką, mokytis mėgdžioti veikėjų balsus, intonaciją. *Vartoti apibendrinančius žodžius (medžiai, grybai, paukščiai, žvėrys), priskirti šioms sąvokoms konkrečius objektus. *Dalintis išpūdžiais apie mėgstamiausius orus, pramogas lauke, išvykas į gamtą. *Mėgdžioti gyvulių ir paukščių balsus. *Deklamuoti eilėraštkius, sėti pasakas be galo. *Pasakoti, sėti įvairias istorijas, nutikimus kelionėse su automobiliais, pasakojimus palydėti judesiu, mimika, stengtis kitus prajuokinti, sudominti. <p>***pan. – panašaus turinio, tematikos kūrinys.</p>
MENINĖ KOMPETENCIJA	
KŪRYBINGAS VAIKAS	
Vertybines nuostatas ir esminiai gebėjimai	Siūlomos vaiko veiksenos

<p>Sritis. Meninė raiška. Vertybinių nuostata. <i>Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.</i> Esminiai gebėjimai: - spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vizualinėje kūryboje.</p> <p>Sritis. Estetinis suvokimas. Vertybinių nuostata. <i>Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</i> Esminiai gebėjimai: - pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, - džiaugiasi savo ir kitų kūryba, - jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, - reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais.</p> <p>Sritis. Kūrybiškumas. Vertybinių nuostata. <i>Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</i> Esminiai gebėjimai: - savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, - ieško nežinomos informacijos, - siūlo naujas, netikėtas idėjas ir savitai jas įgyvendina.</p>	<p>*Bandyti piešti apskritimus ant popieriaus lapo, brėžti horizontalias bei vertikalias linijas. *Volioti sukamaisiais judesiais plastiliną tarp delniukų ir ant lentelės, lipdyti, minkyti, formuoti rutuliuką, lyginti su natūraliu sviedinuku. *Lieti vašką ant popieriaus, medžio šakelių. *Dažyti sniegą įvairiomis spalvomis. *Puošti sniego statinius gvašu. *Štampuoti pirštukais vabalų takelį. *Imituoti savo kūnu: pirštukais, rankomis, kojytėmis gamtos reiškinių veiksmus: pučia vėjas, lyja lietus, šviečia saulė, griaudžia griaustinis ir t. t. *Stebėti lėlių teatro, auklėtojų rodomus vaidinimus, bandyti įsitraukti į veiklą kartu, suaugusiems padedaant vaidinti patiems. *Įdėmiai ir su džiaugsmu žiūrėti knygelių iliustracijas, liesti rankutėmis, rodyti suaugusiems ir bendraamžiams. Džiaugsmą išreikšti emocijingais garsažodžiais, žodžiais. *Daryti lūpų antspaudus ant stiklo. *Tapyti gvašu, akvarele įvairiomis spalvomis, daryti pirštukų, delniukų antspaudus. *Maišyti įvairias spalvas, atrasti spalvų derinius. Tapyti delnais ir pėdomis. *Mokytis muzikinių žaidimų (pasisveikinimų). *Žaisti muzikinį žaidimą „Ganau ganau aveles“, pan.*** *Apsirengti pasirinkta kauke, kostiumu: žaisti ir vaidinti. *Mokytis kalėdinių dainelių. *Mokytis skaičiuočių, mįslių ir patarlių, priežodžių apie orus ir jų permainas (pvz., „Šoko kiškis per virvutę ir įkrito į balutę“, „Lijo lijo lietus per karaliaus pietus“ ir t. t.). *Klausytis įvairių muzikinių kūrinių atliekamų gyvai ir įrašytų: linksmų, ramių, maršinių, instrumentų garsų, dainavimo. *Žaisti lietuvių liaudies žaidimą „Ateina rytas“, pan. Dainuoti lopšines lėlytėms. *Ritmiškai kartu su suaugusiais groti barškučiais, būgneliais, švilpynėmis, akmenukais, lazdelėmis, kitais muzikos instrumentais. *Šokti, išreikšti savo nuotaiką judesiu ir mimika. Dainuoti lietuvių liaudies dainas: „Saulutė motinutė“, „Tu, saulele, tu šiltoji“, pan. *Klausytis vabalų dūzgimo ir zyzimo, pamėgdžioti juos. Dalintis patirtais įspūdžiais po spektaklio, koncerto, parodų, renginių lankymo. *Žaisti lietuvių liaudies žaidimus: „Barė Jonas katinėlį“, „Katė ir pelė“, pan. *Žaisti muzikinius žaidimus: „Grūdu-grūdu čiulkinėlį“, „Atvažiavo meška“, pan. *Žaisti žaidimą - dainą „Upytelė teka“, pan. *Piešti žuveles, naudojant klijus ir kreidutes. *Gaminti laivelius iš plastikinio butelio. Lankstyti žuvytes iš popieriaus. *Organizuoti plakatų piešimo konkursą „Saugokime mišką nuo gaisrų“. *Piešti akvarele lietu. *Aplikuoti saulutę. *Štampuoti bulve. *Suvaidinti lietu, pabūti lietaus lašeliais.</p>
---	--

	<p>*Vaizduoti realistinį ir fantastinį siužetą vaidinant stalo, lėlių teatre, dialogu, monologu, keičiant balso intonacijas.</p> <p>*Emocingai komentuti savo piešinių.</p> <p>*Vertinti meno kūrinius, draugų piešinius, klausytą muziką, dainelę, eilėraštį, matytą šokį, vaidinimą.</p> <p>*Panaudoti daiktus, priemones, medžiagas ir sukurti iš jų žaidimams aplinką, naujus objektus.</p> <p>*Kurti išgalvotas fantastines istorijas, išsakyti originalias mintis.</p> <p>*Sugalvoti idėjas, bandyti kuo tiksliau nupiešti, suvaidinti, sukonstruoti ir t. t.</p> <p>*Pasitelkti vaizduotę ką nors veikiant: žaidžiant, pasakojant, judant, kuriant.</p> <p>*Persikūnyti žaidžiant į įvairius veikėjus, sugalvoti nebūtų personažų.</p> <p>*Pasakoti apie šeimą, prikurti nebūtų įvykių, nutikimų.</p> <p>*Savitai kurti, interpretuoti įvairių profesijų, šeimos vaidmenis.</p> <p>***pan. – panašaus turinio, tematikos kūrinys.</p>
SVEIKATOS KOMPETENCIJA	
SAUGUS IR SVEIKAS VAIKAS	
Vertybinė nuostata ir esminiai gebėjimai	Siūlomos vaiko veiksenos

<p>Sritis. Fizinis aktyvumas. Vertybinių nuostata. <i>Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</i> Esminiai gebėjimai: -eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą.</p> <p>Sritis. Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai. Vertybinių nuostata. <i>Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</i> Esminiai gebėjimai: - tvarkingai valgo, - savarankiškai atlieka savitarnos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi, -saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> *Eiti gimnastikos suoleliu padedant auklėtojai. *Mokyti ropoti, straksėti, šokinėti. *Mėtytis dirbtinėmis sniego gniūžtėmis, pasilenkiant, paimant. *Pasivaikščioti sniego takeliais aukštai keliant kojas. *Mėginti lipti laipteliais ir nučiuožti plastikine čiuožyne žemyn, auklėtojai padedant. *Pažaisti judrųjį žaidimą „Vėjas ir mano šalikėlis“, pan. *Pernešti spalvotus kubelius iš vieno salės galo į kitą. *Imituoti traukinuko važiavimą, susikibus vienas už kito. *Mėtyti kamuolį į tolį, aukštyn, į grindis, draugui ir jį sugauti. *Ridenti kamuolį vienas kitam, jį sulaikyti iš įvairių padėčių: sėdint, pritūpus. Mesti kamuolį ir bandyti pataikyti į krepšį, lanką ir įvairius horizontalius taikinius. *Mėtyti akmenukus, kankorėžius ir kt. nurodyta kryptimi. *Mėtyti spalvotus kamuoliukus. *Važinėti paspirtuku, triratuku, riedančiu žaislu (mašinėlėmis) įvairiomis kryptimis, bandyti apvažiuoti kliūtis, nuvažiuojant iki nurodytos vietos. *Tempti rogutes už virvutės, jas stumti, nusileisti nuo nedidelio kalnelio. *Šokinėti nuo kojos ant kojos vietoje, judant pirmyn, suspaudus tarp kojų kokią daiktą. *Šokinėti abiem kojom pirmyn (3-4 kartus). *Šokinėti viena koja ir judant pirmyn. *Pašokti siekiant kito daikto. *Eiti ir bėgti dviese, trise ir eile, įvairiai susikibus rankomis (rankos prieš save, viršuje). *Vaikščioti ir bėgioti poromis susikibus už rankų. *Trepėti kojytėmis, moti šalikėliais. *Žaisti judrius žaidimus, pamėgdžiodant žvėrelių ir paukštelių judesius. *Mojuoti spalvotomis juostomis aukštai iškelus rankas. *Moti kojomis atsigulus ant nugaros. *Stovint ir sėdint atlikti įvairius judesius rankomis bei kojomis. *Žaidžiant judėti įvairiais būdais (pvz., vaikščioti kaip gandras, šokinėti kaip varlytė ir kt.). *Eiti pasistiebus siaura (5 cm) linija, gimnastikos suoleliu. *Lipti laiptais aukštyn ir žemyn nesilaikant už turėklų, nušokti nuo paaukštinimo, šokinėti abiem ir ant vienos kojos. *Pagauti didelį kamuolį ištiestomis rankomis. *Atlikti judesius tiksliau kaire arba dešine ranka, koja. *Eiti vorele, tiesia kryptimi, įvairiais būdais, keičiant vedančiuosius poromis, tarp išdėstytų daiktų. *Eiti tiesia kryptimi, nedidelėmis vorelėmis, visa grupe. *Eiti salės, aikštės pakraščiais pagal daiktų orientyrus. *Eiti vorele po vieną ir poromis keičiant tempą, darant posūkius. *Išsisklaidyti, po to sustoti įvairiais rikiuotės būdais (poromis, ratu, keliais ratais, voromis, eile). *Eiti ir bėgti atliekant rankų judesius. *Eiti plačiu žingsniu per kliūtis (linijos, lazdos, lankai), vingiais, gyvatėle, ratu, keičiant tempą ir kryptį, aukštai keliant kelius, pristatomu, kryžminių žingsniu, atbulomis, mojuojant kojas atgal, pritūpus. *Ropoti keturpėscia, pralendant pro tunelius, suoliukus. *Eiti ir bėgti laikant rankas įvairiose padėtyse, atliekant užduotis: judant tarp daiktų, išdėstant, surenkant ir pakeičiant daiktus. *Pabėgti nuo gaudančiojo, pavyti bėgantį.
--	--

- *Perbėgti per sukamą šokdynę.
 - *Mokytis sustoti, keisti kryptį pagal auklėtojos signalą.
 - *Pieštuką laikyti tarp nykščio ir kitų pirštų, tiksliau atlikti judesius plaštaka ir pirštais (imti, atgnybti, suspausti dviem pirštais, kočioti tarp delnų) bei ranka (mojuoti, plasnoti).
 - *Pieštuku, teptuku piešti, braižyti nesudėtingas geometrines figūras.
 - *Iš plastilino, modelino lipdyti įvairius daiktus.
 - *Kirpti žirkklėmis nesudėtingas formas, naudotis pincetu, pipete, žaisti pirštukų žaidimus.
 - *Pratintis gerai užsidėti kepurę ir pirštines, esant šaltam orui.
 - *Aiškintis, kodėl negalima imti degtukų, vaistų, aštrių ir kitų pavojingų daiktų.
 - *Elgtis tvarkingai, nesutepti drabužių, tvarkingai juos padėti, sulankstyti.
 - *Savarankiškai plautis rankas, praustis veidą, nusišluostyti rankas ir veidą.
 - *Įvardinti bent kelis mūsų sveikatai nenaudingus produktus (saldumynai, traškučiai, saldinti gėrimai).
 - *Žaisti didaktinį žaidimą „Sveiki-nesveiki produktai“, pan.
 - *Kurti sveikatos piramidę.
 - *Diskutuoti, kaip elgtis prie vandens telkinių.
 - *Pakalbėti apie ugnies naudą ir žalą žmogui, kas nutinka, kai neleistinai elgiasi vaikai su ugnimi, kaip elgtis, kad visiems būtų saugu, kas būtų jei neturėtume ugnies.
 - *Supažindinti su bendrosios pagalbos tel.
 - *Diskutuoti, kas gali atsitikti, jeigu gatvę pereis ne per perėją, jeigu iš didesnio indo pils vandenį į mažesnę, jeigu lips ant plono ledo, jeigu valgys nenusiplovęs rankų ir t.t.
 - *Vykti į išvykas prie sankryžų, policijos kambarių, prie vandens telkinių.
 - *Saugiai elgtis, vengti pavojų, jausti atsakomybę už savo ir draugų sveikatą.
 - *Klaustyti ir įsidėmėti, kad ne visi suaugusieji gražiai elgiasi su vaikais, reikia būti atsargiam, su nepažįstamais bendrauti tik tada, kai yra šalia gerai pažįstamas suaugęs.
 - *Ieškoti knygoje, enciklopedijose vaistingųjų augalų.
 - *Aptarti, kurios žolės turi gydomųjų savybių ir gali žmonėms padėti pasveikti.
 - *Virti ir ragauti arbatą iš įvairių vaistingųjų žolelių.
 - *Pasiklausti sakmės „Nepaprasta žolė“ (iš rinkinio „Sužeistas vėjas“), pan.
 - *Ruošti vaistinių augalų herbarus.
 - *Surengti piešinių parodą „Vaistinių augalų karalystėje“.
 - *Organizuoti išvyką į pievą.
 - *Pavartyti Z. Gudžinsko ir J. Balvočiūtės knygą „Lietuvos vaistiniai augalai“, pan.
 - *Rinkti vaistažoles ir jas džiovinti.
 - *Kalbėtis, kokia vaistažolių reikšmė augančiam vaiko organizmui.
 - *Kaupti literatūrą apie vaistažoles ir gaminti maišelius džiovintoms vaistažolėms.
- ***pan. – panašaus turinio, tematikos kūrinys.

4.2. Ugdymo(si) metodai ir priemonės

Organizuojant vaiko ikimokyklinį ugdymą taikomi įvairūs ugdymo metodai ir priemonės, juos pedagogai gali laisvai rinktis, lanksčiai ir kūrybiškai taikyti atsižvelgdami į grupės vaikų amžių ir galimybes, individualius vaiko ugdymo(si) poreikius. Vaikai geriausiai ugdomi būdami aktyvūs – tyrinėjami visais pojūčiais, darydami, bandydami, eksperimentuodami, stebėdami savo veiksmų pasekmes, diskutuodami, sprenddami problemas, dalydamiesi savo patirtimi. Planuojant ir organizuojant ugdomąją veiklą, pedagogai ir specialistai naudojami sukaupta metodine medžiaga ir įvairiomis priemonėmis.

Žaidimas - pagrindinis ugdymo metodas. Žaidžiant ugdomi visi vaikų gebėjimai.

Ugdymas kuriant ir keičiant aplinką. Vaikų veiklai bei žaidimui kuriama saugi, patraukli, palaikanti vaiko interesus ir plečianti veiklą aplinka.

Patirtinis vaikų ugdymas - vaikų darbai, praktinė veikla, tyrinėjimai, stebėjimai, eksperimentavimai. Sudaromos tyrinėjimo, informacijos paieškos, „atradimo“, problemų sprendimo situacijos, skatinančios savaip įgyvendinti pedagogo pasiūlytą idėją.

Kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika - pedagogas inicijuoja vaikų veiklą netikėtomis, žavinčiomis, patraukliomis idėjomis, sudaromos sąlygos vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, palaikomi vaikų sumanymai.

Projektinės veiklos metodas - padeda formuoti įvairesnį ugdymo procesą, atsižvelgiant į platesnį grupės ar ikimokyklinės įstaigos poreikį. Įgyvendinami įvairūs vaikų, tėvų, pedagogų projektai, kurie padeda gerinti ugdymo kokybę.

Vaizdinis metodas – demonstravimas, stebėjimas – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančią aplinką, jos reiškinius.

Žodinis metodas – pokalbis, pasakojimas, aptarimas, diskusija – suteikia galimybę perduoti ar gauti informaciją, natūraliai bendrauti.

Pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos – padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką.

Sportinės veiklos metodai – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai pratimai.

IKT taikymas – vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos pagalba, ugdomieji kompiuteriniai žaidimai, audio medžiagos panaudojimas ugdymo(si) procese.

Eksperimentinis metodas - tai ugdymas atrandant. Jis leidžia ugdytiniams jaustis saugiai, padeda geriau suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes.

Aktyvūs netradiciniai ugdymo metodai – viktorinos, konkursai – žinių patikrinimas su įvairiomis pertraukėlėmis; situacinis – spontaniškasis ugdymo metodas – ugdymui panaudojamos netikėtai susidariusios situacijos ir kt.

Ugdymo(si) priemonės - tikslingos, veiksmingos, kokybiškos, įvairios ir keičiamos pagal poreikį.

Ikimokyklinėje įstaigoje yra šios ugdymo(si) priemonės: žaidimų ir kūrybos priemonės bei medžiagos - žaidimai ir žaislai (siužetiniai, konstrukciniai, techniniai žaislai, šviesos stalai ir kt.); kalbos ugdymui (enciklopedijos, paveikslai, žurnalai, vaikiškos knygelės, pratybos, pasakų įrašai ir kt.); fiziniam ugdymui (kamuoliai, šokdynės, lankai, sportinis inventorių ir kt.); meniniam ugdymui (tapymui, lipdymui, muzikavimui, vaidybai ir kt.); pažintinei veiklai (žmonių buitės, profesijų atributai, žaislai, transporto priemonės, įrankių rinkiniai, eismo ženklai, gyvūnų, paukščių figūrėlės ir kt.); vaizdinės (žemėlapiai, plakatai, tautinio, gamtosauginio, meninio turinio atributika ir kt.); IKT priemonės (mokomoji techninė įranga, metodinė medžiaga, informacinės ir vaizdinės priemonės).

Visos priemonės, žaislai, knygos ir kita pateikiami ir išdėstomi taip, kad vaikams būtų prieinami, skatintų smalsumą, norą žaisti, veikti, ieškoti, tirti, atrasti, pažinti.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimas - tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vertinimo tikslas - atskleisti ką vaikas žino, gali, kokie jo pasiekimai, o ne sutelkti dėmesį į tai, ko jis nežino ar negali atlikti. Įvertinimas padeda plėsti vaiko žinias, siekti visuminės savirealizacijos ir saviraiškos, didinti supratimą ir ugdyti pasitikėjimą. Šio tikslo galutinis siekis padėti vaikui įsivertinti pačiam save, padėti tapti nepriklausomu ir savarankišku.

Vertinimo uždaviniai: padėti pedagogui išvelgti vaiko galimybes, nustatyti problemas ir spragas, diferencijuoti ir individualizuoti darbą, parinkti ugdymo turinį ir metodus, padėti vaikui pažinti save, suteikti tėvams informaciją apie vaiką, nustatyti lopšelio-darželio darbo kokybę, planuoti ugdymo turinį ir procesą. Vertinimas grindžiamas amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, individualiais vaiko poreikiais, atitinka ugdymo tikslus. Vertinama taikant idiografinį vertinimą (dabartiniai vaiko pasiekimai lyginami su ankstesniais). Vengiama lyginti ugdytinių pasiekimus tarpusavyje. Vertinimas pozityvus ir konstruktyvus.

Vertinimo dalyviai: vaikai, tėvai, pedagogai, specialistai, vadovai.

Vertinimo metodai: vaiko stebėjimas, pokalbiai su vaiku natūralioje, kasdieninėje veikloje, vaiko veiklos ir kūrybinių darbų analizė, atskiros ugdymo srities tyrimai, anketos, laišakai tėvams. Auklėtoja sistemingai fiksuoja vaiko gebėjimų ir žinių lygį pagal 18 pasiekimų sričių. Informacija apie vaiką renkama ir fiksuojama nuolat, o įvertinama du kartus metuose: spalio-lapkričio, balandžio-gegužės mėnesiais. Svarbiausi vaiko pasiekimus atskleidžiantys įrodymai saugomi vaiko pasiekimų aplanke, kuriame kaupiami darbų, kalbėjimo pavyzdžiai, elgesio situacijų aprašymai ir kt. Į pasiekimų aplanką dedami tik tie įrodymai, kurie apie vaiko žinias ir supratimą, gebėjimus ir nuostatas pasako ką nors nauja, t. y. rodo jo tobulėjimą, išryškina vaiko gabumus, interesus, atskleidžia ugdymosi poreikius.

Suprantame, kad vaikams ypač svarbu jau ikimokykliniame amžiuje įprasti vertinti savo pasiekimus. Tai brandumo, saugumo, bendradarbiavimo požymis. Vaikai save vertina nuolat: pasakodami, piešdami, komentuodami kūrybinius darbus, žaisdami ir kt.

6. DOKUMENTAI, KURIAIS VADOVAUTASI RENGIANT PROGRAMĄ

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymai (suvestinė redakcija 2011-03-17 – 2016-03-02).
2. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627; 2011 m. birželio 7 d. įsakymo Nr. V-1009, 2017 m. balandžio 24 d. įsakymo Nr. V-268 redakcija.
3. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos, ratifikuotos 1995 m. liepos 3 d. LR įstatymu Nr. I-983, 12 str., 13 str., 27 str., 29 str.
4. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta LR Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569.
5. Lietuvos vaikų ikimokyklinio ugdymo koncepcija.
6. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos (2015).
7. Valstybinės švietimo 2013-2022 metų strategija 2013-12-23 Nr. XII-745.
8. „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ (2012).
9. „Lietuvos Higienos norma HN 75:2010 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinta LR Sveikatos apsaugos ministerijos įsakymu Nr. V-313 2010-04-22; 2016-01-26 įsakymu Nr. V-93 patvirtinta redakcija.
10. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas (2014).
11. Šiaulių miesto 2015 – 2024 metų strateginis plėtros planas.
12. Šiaulių miesto savivaldybės tarybos sprendimai.
13. Šiaulių lopšelio-darželio „Saulutė“ 2018-2020 metų strateginis planas, veiklos planai.